

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatelj na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Ilirska ulica št. 22, prvo nadstropje.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostopnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštne. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Napačni načrti.

Na nemško-francoski bojni črti se razvijajo posamezni boji, ki so tujatam ljubejši in utegnejo naznanjati pričetek večjih podjetij ali pa tudi propadejo zopet kakor običajno. Prav ob istem času pa živahno razpravljajo francoski listi o vprašanju glede Soluna. Sklicujejo se na zgodovino in dokazujejo resnobo solunske ekspedicije, ki ni bila pravzaprav le plod nezrelega načrta, marveč plod zadrege brez načrta. Za Angleže in Francoze je bil morda merodajen spomin na Wellingtona, ki je pri Torres Vedras premagal napoleonsko vojsko; za treznega misleca in za poznavalca zgodovine pa nimata solunska ekspedicija in ona bitka prav nobene podobnosti. Wellingtonov uspeh se je naslanjal na odpad ljudstva v ozadju, ljudstva, ki je bilo razburjeno ter se je že samo upiralo Francozom; le da je Wellington podal upor vojaško središče, zato je izkrcal angleške čete na Iberskem polotoku na Portugalskem.

Toda izkrcanje Angležev in Francozov v Solunu? Na katero ljudsko gibanje so se hoteli zanašati? Misliti so mogli le na Srbe; ti so pa bili ločeni po bulgarsko-macedonski obrambni črti, in sicer so bili tako daleč proti severu, da iz Soluna sploh ni bilo mogoče vplivati nanje. Grki bi se bili morali sami upreti, zakaj z zavzetjem Soluna ogrožajo Angleži in Francozi velik del ozemlja, povzročajo škodo, kratijo njih državno samostojnost. Grčija se mora iz svojega sebičnega stališča naslanjati na osrednje države, ker je mora biti groza zaradi nasilnosti od strani entente. Angleži in Francozi so hoteli tukaj zaposliti mnogo nemškega in avstrijskega vojaštva, toda kje je mogoče z večjo lahkočo že iz zemljepisnih razlogov zbrati Bulgare, Turke, Nemce in Avstrijce ter porabiti bolje te čete nego tam. Angleži in Francozi rabijo mnogo več vojaštva, če hočejo braniti Solun in zasedeno grško ozemlje. Ne gre pa tukaj za množico zaposlenega vojaštva, marveč tudi zato, kako je vojaštvo zaposleno. Vojsko z zadostno železniško zvezo za hrbtom, ki jo imamo na južnem Balkanu, odvedemo lahko na druga bojišča, če razmere zahte-

vajo. Če nam je pa odprta samo pomorska pot, povzroča vkrcavanje in izkrcavanje ter prevoz mnogo zamude. Vrhutega je tudi preskrbljevanje vojske po morju zvezano z ogromnimi težavami, stroški in naporom, ki nikakor niso primerni ofenzivi, kakršno nameravajo pri Solunu.

To razmotrivanje nima samo teoretiške vrednosti. Značilno je, da se v Italiji ne strinjajo z akcijo, kar ima deloma svoj vzrok tudi v tem, ker niso dosegli ob soški fronti nikakršnih uspehov. Sploh med Italijo in zavezniki že dalje časa ni pravega soglasja. Angleži in Francozi so se nadejali, da bodo Italijani v Orientu sodelovali; to že zaradi tega, ker je prej Italija vedno naglašala svoje interese na Balkanu. Sedaj so pa vse sile Italije zaposlene le na severu in Cadorna se ne upa svoje bojne črte ob avstrijski meji še oslabiti. Od Italijanov zahteva pravzaprav ententa, da naj voz, ki so ga Angleži in Francozi zavozili v blato, izvlečejo iz njega. Očividno taka naloga ne veseli Italijane. Neprijetno je za Italijane, da so avstrijske čete že zasedle severno Albanijo, a nezmislno se jim tudi zdi, da bi pošiljali večjo vojsko v Albanijo, in jo izpostavljali negotovi usodi, zakaj neglede na težkoče preskrbe, je podlaga za večjo ekspedicijo v Albanijo izgubila svoja tla, odkar so se Angleži in Francozi umaknili nazaj pred Solun in je tako zveza med Albanijo in angleško-francosko vojsko pretregana po ozemlju, ki ga obvladata osrednji državi. V takih razmerah je jako dvomljivo, jeli bo Italija sodelovala na Balkanu z večjimi silami ali ne. Kar se tiče avstrijskih in nemških čet, imajo še dovolj časa, nobena nujnost ne sili k hitri odločitvi. Zakaj edino, kar bi utegnili pospešiti nujnost, bi bila angleško-francoska ofenziva; nanjo pa ententa menda nič kaj z veseljem ne misli.

Nevarnost spolnih bolezni.

Že v srednjem veku so poznali grozoto kuge in vojne. Zato so že takrat sestavljali molitve, v katerih so izražali željo: kuge in vojne obvari nas, o gospod! Tudi danes se vedno spominjamo teh besed, zakaj povsod, kamorkoli se ozremo,

opazamo posledice in vplive vojne. Kdo bi bil mislil, da bodo med vojno posamezniki kar hipoma ogromno obogateli, na drugi strani, da se bo materialno stanje neimovitih tako silno poslabšalo zaradi naglo naraščajoče draginje živil in drugih potrebščin! In vse druge žrtve in posledice! Med posledice vojne spada tudi silno razširjenje spolnih bolezni med vojaštvom. Ta pojav se pokazuje ob vsaki vojni in ker je ta vojna ogromne obsežnosti je tudi v tem pogledu mnogo slabše. Ločitev mož od žena in nevest, občejanje po tujih krajih, shajanje v velikih množicah je kaj pripravna prilika za spolno razkošje. Vse te razmere dovajajo takorekoč naravno do večje prostitucije, po kateri se razširjajo potem spolne bolezni. Čeprav dandanes prostitucija ni uvedena v vojski kakor je bilo to v prejšnjih stoletjih, ko so cele tolpe vlačug spremljale vojsko, je vendar tudi danes neizogibno, da bi v zaledju vojske ne naraščala prostitucija in se razširjale spolne bolezni, kakor nam potrjujejo poročila. Izkušnja iz prejšnjih vojn uči, da se spolne bolezni ne razširjajo spočetka prvih bojev, marveč šele potem, ko prodre čete v sovražnikovo deželo ter se tam nekoliko udomače. V takih krajih ne raznašajo spolnih bolezni samo prostitutke, marveč tudi lahkomišljena dekleta in žene, ki so izgubile zaradi vojne delo in svoje prijatelje, pa se vdajo prostituciji, ter znatno pospešuje bolezni.

To opazamo tudi sedaj po vseh deželah. Pri bolniških blagajnah narašča število spolno bolnih bolnikov in bolnic, kar je vsekakor posledica po bojiščih se množčega okuženja. Socialna nevarnost spolnih bolezni se ne da primerjati s posledicami drugih kužnih bolezni. Kolera, tifus se loti človeka, sifilis pa škoduje tudi poznejšim rodovom. Otroci sifilitičko bolnih staršev kmalu pomrjo ali pa ostanejo slabiči. Po statističkih raziskavah je bilo pri 1700 zakonih, v katerih je bil mož sifilitičko bolan, 579 ali 34 odstotkov mrtvih porodov ali splavov in 956 ali 56 odstotkov jih je umrlo v prvem letu. Sicer je pri zdravih starših v 200 slučajih v 51 odstotkih mrtev porod ali vsaj umrje otrok kmalu po porodu; število je pa iznašalo v 153 slučajih 94 odstotkov, ko je

LISTEK.

Iz naših dni.

Stemnilo se je. Siva, mokra megla je legala in pasanti so se zavijali v svoja odela ter hiteli med rame stiskajočih, pripognjenih glav in hitrih korakov svojo pot. —

Tam za presko parka pa se je stiskalo mlado bitje ter neodločno in boječe prestopalo.

Mnogi so šli mimo, ga pogledali in hiteli dalje.

Pa je prišla gospa, stara gospa, počasno in oddihajoče. Pa se je ustavila, se ozrla v malega čakalca in ga z lastno razdovednostjo ogovorila.

»Koga čakaš?»

»Ne vem, kam bi šel spat.« Prosto-dušno je odvrnil in enostavno ter nekam zaupno pristopil bliže.

»Odkod — čigav pa si? Kaj nimaš doma?»

»Ne. Iz Šk. L. sem. Prej sem bil tukaj na R.; zdaj so mi sporočili, naj pridem nazaj, pa ker še niso oni — odšli, tudi ne morem tam ostati, so rekli.«

»Hm, hm! Lej ga no, sitno je to, noč je. Pa bi šel povprašat kam v kako gostilno, tu v K. cesti so že bolj poceni.«

Pa jo je pogledal in zijaje strmel nanjo.

»A — denarja nimaš, kaj ne. Čakaj no, stopi malo z menoj!« Nekaj korakov in obstala sta. Pred njima je bila lepa in velika, moderna in večnadstropna hiša.

»Ah, ravnoprav, Mari, da te dobim.

Lej no tu tega pobiča — veš, spati nima kje. Daj no, pa stopi gori k vaši gospe, — veliko imate stanovanje, jutri bo šel pa lahko zopet svojo pot.«

»Jej, kako rada, prav rada, samo ne vem —«

»Kaj — ne vem — stopi, pa reci tako pa tako!« je rekla gospa v staromodni mantilji ter se — veseleč že naprej svojega uspeha — zadovoljno ozrla po pobihu.

»Oh, veste, teta, gospa so rekli, da prav radi, ampak, oh — saj veste: nimamo primerne prostora, pa obisk imajo danes...«

Slišal je mali in razumel; mlade ustnice so se zategnile...

bil oče sifilitičsko bolan. Iz tega je razvidno, kako grozne posledice ima sifilis za človeški zarod. Slaba tolažba bi pa bila, če bi se hoteli tolažiti, da itak ni za družbo nobena velika nesreča ker pomrjo otroci sifilitičskih staršev, zakaj socialna nesreča je še vedno ogromna, če vpoštevamo majhno število otrok sifilitičskih staršev, ki ostane pri življenju in so le kandidati bolnišnic in blaznic.

Naravnost nedogledne utegnejo postati posledice, če zaneso oboleli vojaki kugo v rodovine. Največ obolenj imamo v etapah. Ob preganjanju sovražnika ni posebne nevarnosti, drugače je pa za bojno črto. Tu se shajajo vojaki s prebivalstvom in razvijejo se prav posebne razmere. Zlasti na Poljskem imamo v spolnem oziru naravnost žalostne razmere, pa tudi na zahodu, v Bruslju in severni Franciji so se silno razpasle spolne bolezni.

Te razmere so dale povod, da so vojaške oblasti posegle vmes. Najprej so razdelile vojakom navodilo, kako naj se varujejo spolnih bolezni. Navodilo je tako sestavljeno, da ga lahko razume vsak še tako preprost človek. Razentega so odredile oblasti še marsikaj v varstvo zoper okužbo.

Akcijo, ki ima namen omejiti razširjevanje te kuge, moramo pozdravljati. Tudi bolniške blagajne avstrijske izdajo v ta namen posebno navodilo, v katerem svare in opozarjajo na nevarnosti spolnih bolezni. Izidejo posebna navodila za moške in posebna za žene. V letakih so primerno opisane spolne bolezni, ki pa imajo glavno ta namen, da svare pred lahkomišljenostjo, in če se je že nesreča zgodila, priporočajo obolelim, naj takoj poiščejo primerno zdravniško pomoč. Kdor oboli naj ne obupava, ker je današnja zdravniška veda kos tudi tem boleznim. Nikdar pa ne smemo odlašati zdravniške pomoči, ker je ozdravljenje tem zanesljiveje, čim prej se zdravljenje prične.

Ne dvomimo, da bo pouk o spolnih boleznih in opozorilo na grozečo nevarnost mnogo pripomoglo k temu, da silno se razširjajoče bolezni ne bodo zašle daleč med množico — v rodovine, kakor je bil to običaj v prejšnjih vojnah.

Odreklih strelav se ne sme izsekavati.

C. kr. rudarski revirni urad v Briksu je dne 14. decembra 1915, št. 17.156, izdal na vsa rudniška podjetja in obrate okrožja odlok, ki odreja naslednje:

Opazilo se je že večkrat tukaj, da se še vedno kljub nevarnosti izsekavajo odrekli strelji (Versager), dasi je nedopustnost takega dela razvidna jasno že iz veljavnih predpisov glede ravnanja z raz-

strelivom, češ, da ga je varovati pred udari ali sunki.

Glede na nezgodo, ki se je nedavno pripetila pri takem delu, je sklenil c. kr. revirni urad, da spremeni § 44. obratnega reda za obrate, ki delajo z razstrelilnimi snovmi, z dne 25. junija 1884. oziroma ga dopolni ter se naj glasi v bodoče:

»Če je strel odrekel, se naj razstreli s strelom, ki se navrti v bližini, ali, če to ne bi bilo mogoče, naj se, ko se je nekoliko odstranil nadevek z leseno žlico, zažge s strelivom, ki se nasuje v isto luknjo nanovo. Izsekavanje, izvrtanje in uničevanje odreklih strela sicer je strogo prepovedano.«

Mednarodna zveza strokovnih organizacij med vojno.

Predsedništvo mednarodne zveze strokovnih društev je izdalo nedavno poročilo za leti 1913/14 in 1914/15. Poročilo obseza skoro le blagajniško poslovanje. Dohodki strokovne zveze so iznašali leta 1913/14 mark 102.524·19, 1914/15 pa mark 17.628·57. Vsi izdatki iznašajo v istem času 95.789·59, oziroma 15.968·86, tako da ostane tajništvu še 15.230·78 mark na razpolaganje. V drugi poročilni dobi 1914/15 se omejujejo prispevki samo na deželne komisije nizozemsko, švedsko in nemško, dočim druge organizacije, ki so v mednarodni zvezi, zaradi vojne niso mogle obračunati svojih prispevkov. Med izdatki je zlasti omenjati izdatek 24.723·77 mark, ki ga je strokovna zveza dovolila za obnovev strokovnih organizacij na Balkanu, ki jih je balkanska vojna skoro popolnoma uničila. Uspehe, ki so se pokazali, pa je, žal, uničila zopet sedanja svetovna vojna, ki je izbruhnila v drugi polovici leta 1914. ter ovira tudi sicer mednarodno zvezo strokovnih organizacij.

V varstvo obstoja mednarodne zveze strokovnih organizacij se je osnoval v Amsterdamu podružni odbor strokovne zveze pod predsedstvom sodruga Guedegeesta, ki mu je bilo nakazanih 40.000 mark, da poravnava tekoče stroške. Ta podružni odbor je deloval z vso vnemo za pospeševanje strokovnih organizacij, dasi mu dela vojna silne težkoče.

Iz poročila je razvidno, da je vojna sicer oškodovala strokovne organizacije, ni pa odpravila mednarodne zveze. Čim bo konec nesrečne vojne, se bodo tudi strokovne organizacije iznova razvijale in okrepile svojo mednarodno zvezo. K temu jih bo navajala zavest solidarnosti in jih silile gospodarske razmere, ki bodo razredno bojevanje po vojni pospeševale s svojo centralistiško organizacijo in ogromnimi zalogami kapitala.

viš, no nič zato — malo kave bo poleg naših tudi še zate! —

Prijela je dečka za roko in odšla sta, pa je bilo konec javkanju...

»I lejte jo no, lejte, kako je rezolutna!« je še čebljala stara gospa.

Hišina je zaloputnila vrata.

»Hm, hm!« dostavljal je stari gospod in se čudil. »Pa je tako velika hiša, pa ni prostora za tega — hm, hm — črvička...«

Ošinih je z očmi po krasnem poslopju in drsal mrmraje dalje.

Pa kako je že rekla: »— stisnili se bomo malo,« napravili bodo prostor, a pomagali — veliko...

No, seveda, tla tam niso likana in obiskov tudi nimajo...

Socialistiška mirovna resolucija na ameriškem kongresu.

Socialistiški poslanec novojeorški Mayer-London je predložil ameriškemu kongresu resolucijo, ki jo je potem predložil tudi senator Lane iz Kalifornije senatu. Ameriška socialistička stranka je posebni odbor iz sodrugov V. Debs, James H. Maurer in Moris Hilquit pooblastila, da izroči resolucijo tudi še predsedniku Wilsonu. Resolucija pravi:

»Ljudstvo Zedinjenih držav je sicer nevtralnno, vendar pa ne more ostati ravnodušno napram bratomornemu boju, ki opustoša Evropo.

Čim dalje traja vojna, tem bolj izpodriva pravica fiziške oblasti vsakršno drugo pravico in vsakršno drugo pravilo človeškega ravnanja.

Vojna je duhove milijonov ameriških državljanov vznemirila, tako da ogroža to normalni razvoj tega naroda, in zakriva prave probleme, ki jih moramo imeti pred seboj, z nalašč med množice zagnanim geslom o »pripravljenosti za vojno« proti nevidnemu in neimenovanemu sovražniku.

Če se izreče zakonodajna korporacija največjega nevtralnega ljudstva, ki danes obstoji, za takojšnje sklicanje konferenc nevtralnih držav, bo podpiralo predsednika pri njegovem trudu za uresničenje mednarodnega miru.

Iz vseh teh razlogov naj senat in zbornica reprezentantov Zedinjenih držav ameriških skleneta, pozvati predsednika Zedinjenih držav, da skliče kongres nevtralnih držav, ki ponudi bojujočim državam posredovanje in zbore do konca vojne.

Dalje se naj sklene, da se po mnenju senata in reprezentančne zbornice more skleniti trajen mir, če se določijo naslednja načela kot podlaga obravnav na pravkar imenovanem kongresu:

1. Umaknitev čet iz zasedenih ozemelj;
 2. Osvoboditev zatiranih narodnosti;
 3. ljudsko glasovanje v Alzaciji in Lotaringiji, na Finskem in Poljskem glede državne pripadnosti ali neodvisnosti teh dežel;
 4. odprava političke in državljanske brezpravnosti za žide, kjer obstoje take brezpravnosti;
 5. svoboda morij;
 6. polagoma sporazumno razoroževanje;
 7. ustanovitev mednarodnega rabsodišča. Nepokornost njega odlokom naj se kaznuje s trgovinskim bojkotom.
- Tako pravijo ameriški socialisti, da bi bil mogoč najprej sporazum v sedanji svetovni vojni.

Svetovna vojna.

Vznemirjeno in v pričakovanju novih dogodkov v poteku svetovne vojne čaka ves svet z večjo in večjo nestrpnostjo. Povsod pišejo in govore o velikih in velikanskih načrtih spomladi, povsod se trkajo po prsih, da ne odnehajo prej, dokler popolnoma ne zmagajo. Bahaštvo, širokornost je parola vojnih hujskačev. Ali so res take priprave ali je vse skupaj le slepenje javnosti, o tem danes še ne moremo soditi. Edino, kar lahko trdimo že danes, je dejstvo, da je vojna sreča že precej odločila in da bi mogel stvar predruščiti le nesrečen slučaj. Veliko vprašanje je, če je ruski Stürmer res korajžen, če je Briand res tak premetenec, če sta Cadorna in Joffre res tako stanovitna, da hočeta sama sebe prepričati o svojih

Za trenotek se je ustavil tudi ta ali oni, pa videč, da ni stvar njegove stroke, je jadral dalje.

»A — kaj je, kaj?« Pridrsal je stari gospod in se oprl na svojo palico. »A tako, tako, prostora ni, ja, prostora ni. Kaj boš pa zdaj naredil?« je vprašal nerodno.

Pa je prišlo dekle. Nič gosposko, ne kmečko — član takozvanega ljudskega sloja. Ustavi se in se na kratko informira.

»Kaj je rekla milostiva, pravite?«

»—eh, da nimajo prostora; pa tudi —«

»Je že dobro, že dobro!« Premerila je malega z odločnim in resnim pogledom.

»No — malo stisnili se bomo, pa bo tudi zate prostora! Glavno je, da noč prebije pod streho, tu ne more ostati, saj se še lahko nahladi. Večerjo so ti dali, pra-

uspehih, in če so angleški lordi res taki kavalirji, da bodo nosili ogromna bremena sami za velikopotezne operacije ententinih držav. O tem nas pouči prav bližnja bodočnost.

Bojišča so postala torišče molka. Vojna poročila so redka. Na italijanskem bojišču se vrše običajni boji. Avstrijske čete so dosegle nekaj znatnih uspehov pri Gorici in Tolminu. Sicer večinoma le topovski boji med posameznimi postojankami.

Z balkanskega bojišča prihaja sedaj manj važnejih poročil. Mirovna pogajanja s Črno goro se ne vrše, ker nimajo ne oni trije ministri in ne princ Mirko potrebnih pooblastil. Razoroženje je pa dovršeno. Vojna oblast uredi sedaj upravo in potem je akcija v Črni gori dokončana. Operacije v Albaniji so bolj težavne. Italijani so zapustili Drač, ki ga bodo baje branili Srbi; Esad paša, ki ima okolo 2000 mož, bo branil Albanijo ob pogorju. Italijani pa menda Valono. Vojaška oblast poroča, da se bodo šele sedaj vršile tam odločilne operacije, o katerih je pa najbolje, da se ne poroča ničesar. Grčija je v hudi zadregi, ker jo ententa blokira z morja. Manjka ji živil in premoga. Na Grškem baje odstopi ministrski predsednik Skuludis in njegov naslednik utegne postati Gunaris, ki je za intervencijo v prilog osrednjih držav. Avstrijska in nemška oblast sta se glede pohoda na grško ozemlje že pogodili, pogajanja se pa še vrše z Bulgarijo in Turčijo. Rumunija še vedno omahuje. Vobče pa trdijo Grki in Rumunci, da hočejo ostati do skrajnosti nevtralni.

V Kavkaziji so imeli Turki hujše boje z Rusi. Rusi skušajo prodirati v Perzijo.

Ljuti boji ob besarabski in gališki meji na ruskem bojišču so se še ponavljali; zadnji so se vršili ob Tarnovu. Na tem bojišču so na obeh straneh dobro preskrbljeni s topovi. Avstrijci in Nemci imajo silno utrjene pozicije, tako da so Rusi izgubili upanje, da prodro bojno črto. Pri tej ofenzivi je bil navzoč tudi ruski car. Boji se pa še vedno vrše. Nemci se pripravljajo baje za napad v Izhodnem morju na pristanišče Rigo, da tako pritegnejo nekaj ruskih sil z besarabske meje. Tako vsaj poročajo francoski listi.

Francosko bojišče je nekoliko oživelo. Zlasti Nemci so jeli z napadi ogrožati francoske zakope in postojanke. Rusija zbira tudi ob Švedski meji večjo vojsko, ker se boji, da jo napade Švedija, ki bi si rada osvojila Finsko. Sicer je pa Rusija tako raztegnila svoje vojevanje na vse plati, da se je le malo bati njenih navalov.

V Mezopotamiji se vrše še vedno boji in zadobivajo obliko stoječih bojev kakor na francoskem bojišču.

Napad na Egipt nameravajo Turki napraviti šele meseca marca, ker bodo do takrat pripravljeni in dovršili potrebne železnice.

Domači pregled.

Nove krušne in močne karte. Dosedaj uvedene krušne karte se odpravijo in dne 20. februarja stopijo v veljavo nove. Nove krušne karte znižajo deloma množino porabljivih močnih živil. Na kmetih so smeli porabljati doslej 400 gramov žita ali 320 gramov moke za osebo in dan. Sedaj se zniža ta množina na 360 gramov žita ali 300 gramov moke. Če pa kmet nima več svojega žita ali moke, mu gre tudi le 200 gramov kakor drugemu prebivalstvu. Le onim osebam in delavcem, ki res opravljajo težka dela, gre 300 gramov. Karte bodo štirinajstdnevne, in sicer bo mogla dobiti oseba 1 kilogram moke za dva tedna, za ostalo karto se bo dobival le kruh. Osebe, ki so na hrani zasebno ali v gostilni, bodo dobivale le karte za kruh.

Ta določba pa ne velja za delavce, ki opravljajo težka dela; ti imajo pravico do moke tudi tedaj, če nimajo svojega gospodinjstva. Karte bodo dvoje vrste. Za večje industrijske kraje bodo imele 36 odrezkov za kruh in 20 odrezkov za moko ali kruh. Druga vrsta kart se bo glasila brez razlike na kruh ali moko. Desni del karte bo za one delavce kot dodatek, ki opravljajo težka dela. Osebe, ki imajo po novi dognatvi več nego pet kilogramov moke ali žita na osebo, ne dobe kart dokler se ne zmanjša njih zaloga do treh kilogramov, potem dobe pol karte, dokler se izravna zaloga. Politiške oblasti smejo kadarkoli dognati zaloge v svojem področju. Strožja kontrola bo odslej pri preprodajalcih, gostilnah in raznih zavodih. Oddaja kruha preprodajalcem ni vezana na izkaznice, pač pa sme razdeljevati moko le oblastveno določena poslovalnica. Oddaja kruha v zavode, ki služijo vojaškim namenom je dopustna le tedaj, če dobavi moko vojaška uprava. Enako je z moko. Obrtniki, ki prodajajo kruh in moko, morajo odrezke za kruh in moko obenem z dobavno nakaznico izročiti razdeljevalni poslovalnici. S to uredbo se uvede torej strožja kontrola porabe žitnih pridelkov.

Novi predpisi za izdelovanje kruha. Počenši z dnem 20. februarja se bo smel izdelovati kruh zopet le s primešavanjem koruzne, krompirjeve moke in drugih surrogatov. Deželna vlada kranjska je izdala naslednji ukaz: 1. Pri obrtniškem izdelovanju kruha se sme pšenična krušna, pšenična enotna in ržena moka uporabljati samo v množini, ki ne presega 80% cele teže. Ostalih 20% naj sestoji iz nadomestnih snovi. 2. Izdelovalci kruha so dolžni, kadar prodajajo kruh, navesti nadomestne snovi, ki so se porabile za izdelavo. 3. Krušna cena, ki je določena s tuuradnim razglasom z dne 10. januarja 1916. leta, dež. zak. štev. 6, se s tem ne izpremeni. 4. Ta ukaz velja z dne 20. februarja 1916. l.

Krušna cena. Od 9. t. m. pričnši prodajajo mestni in okoliški peki ljubljanski ter vse mestne vojne prodajalne do preklica kruh, pečen iz pšenične in ržene moke, po 66 h kilogram.

Zdravstveno stanje mestne občine ljubljanske. Od 23. do 29. januarja se je rodilo 19 otrok; umrlo je 29 oseb, mrtvorjeni so bili 3. Za škrlatico je umrla 1 oseba, za jetiko 3, med njimi 1 tujec. Razen teh je umrlo še 6 vojakov za legarjem in 1 vojak za kozami. Zboleli so: za kozami 1 domačin in 1 tujec, za škrlatico 2 domačina, za legarjem 107 vojakov, za grižo 51 vojakov, za vratnico 4 domačini in 2 tujca in za egiptovsko očesno boleznijo 18 vojakov; 1 otrok je bil ugriznjen od steklega psa.

Usnje. Trgovinsko ministrstvo je izdalo dve naredbi, s katerima so neke vrste usnja pridržane edino za porabo vojaštva, izdelovanje drugih vrst pa je omejeno ali prepovedano. Tisto usnje, ki je pridržano za vojaštvo, se sme od 15. t. m. prodajati in kupovati le, če kupec dokaže, da rabi to usnje za izvršitev naročila vojne uprave tekom prihodnjih 30 dni. Druga naredba prepoveduje mineralično strojenje in omejuje izdelovanje jermen za stroje.

Usnje. Po novi ministrski naredbi se imajo vrste usnja, ki se do sedaj niso naznanjevale, prvič naznaniti dne 22. svečana, potem pa vsak torek po stanju prejšnjega tretjega dne, to je od sobote. Tozadevne tiskovine se dobe pri trgovski zbornici. Prejšnja dolžnost naznanila za usnje, kože, kože in strojila je spremenjena le v toliko, da istega ni več pošiljati na trgovsko-statistični oddelek v trgovskem ministrstvu, marveč, kakor tudi za vrste usnja, ki pripadajo pod dolžnost naznanila

po novi naredbi, na priglasilni urad usnja v c. in kr. vojnem ministrstvu (Ledermeldestelle im k. u. k. Kriegsministerium, Wien, III., Vordere Zollamtsstrasse 3). Natančnejše, posebno glede dolžnosti naznanila vrst usnja po novi naredbi, je razvidno v državnem zakoniku z dne 6. t. m., kos XVI.

Vojnopoštni promet. Ustavljeno je od sedaj naprej sprejemanje zasebnih poštinih zavitek k naslednjim poštinih uradom: 9, 99, 103, 140, 151, 168, 187, 210, 227, 228, 229, 230, 234, 260, 261, 264, 265, 300, 307, 315, 316, 319, 331, 336, 337, 338 in 339. — Ljubljana, dne 6. februarja 1916.

Povratek istrskih evakuirancev. Po odredbi pristojnih oblasti se povrnejo domov prebivalci krajev: Barbara, Karnica, Sanvincent in Rovinjsko selo; v občino Vale se vrnejo samo v frakciji Karmedo in Monkaldo, v občino Kanfanar tudi samo v eni frakciji. Transport se prične dne 15. februarja. V omenjene kraje se povrne 6900 evakuirancev, glede 13.000 evakuirancev se določi, kam pridejo; namenjeni so za obdelovanje polja, zato jih pošiljajo tja, kjer bo obdelovanje polja najbolj potrebno in manjka delavcev.

Paketni promet z Ogrsko. Od 4. februarja 1916 dalje je sprejemanje poštinih zavitek za Ogrsko zopet neomejeno.

Preračunjevalni kurz za denarne pošiljatve v Svico znaša 100 frankov = 150 kron, za plačila v Nemčijo pa 100 mark = 144 kron.

Zakaj so se čevlji podražili. Tovarna za usnje Bergmanna sin & Komp. v Novem Bydžovu na Češkem je leta 1915. napravila 1.265.407 kron čistega dobička, torej 85% delniške glavnice. Leto prej je imela čistega dobička 600.300 kron, to je 40% delniške glavnice. Za leto 1914. so dobili delničarji 6% dividende, za leto 1915. je dobe 20%. Na tantijemah je dobil upravni odbor 1914. leta 4620 kron, v letu 1915. pa 115.239 kron.

Vpoklici na Ogrskem. Ogrski črnovojniki letnikov 1870.—1872. so vpoklicani za 28. februar, letniki 1865.—1867. pa na 3. marc. — Pri nas se nahajajo ti črnovojniki že pod orožjem.

Zdravniki za vojno službo. Izšla je odredba vojnega ministrstva, ki se glasi: Dolgotrajna vojna stavi tudi do sanitetne službe največje zahteve. Tem je mogoče ugoditi samo, če se pritegnejo v službo vse za to razpoložljive sile. To velja v prvi vrsti za zdravnike. Naloge zdravnikov na bojišču in v službi v zaledju so vedno bolj nujne. Zato je potrebno, da se pripravijo vsi za službovanje na bojnem polju zmožni zdravniki za armado, za službo v zaledju pa se uporabljajo samo za službo na bojnem polju nezmožni.

Češke stranke. O ustanovitvi nove češke narodne stranke pravi glasilo čeških sodrugov »Pravo lidu«, da je s tem nastopila velika enotnost in lažja in naravna orientacija v čeških političnih razmerah. Odslej zanaprej obstoji češka politična javnost v treh glavnih taborih: narodna stranka, socialisti in agrarci. Ostaneti še katoliško narodna stranka in konservativno veleposestvo, ki bi se lahko brez posebnih težkoč združili v eno stranko. — Nova narodna stranka se pogaja tudi s sorodnimi strankami na Moravskem in v Šleziji.

Penzjsko-zavarovalni prispevki so dedni kot pripadnina imovini. Zavarovalec je umrl kmalu potem, ko je izstopil iz zavarovanja podvržene službe. V zmislu § 25. penzjskega zavarovalnega zakona za zasebne nastavlence so zahtevali dediči povrnitev zavarovalnih prispevkov. Zahteva je bila odklonjena, češ, da tako zahtevo lahko stavi le zavarovalec, ker vplačani prispevki niso imovina zavarov-

vančeva. Upravno sodišče je pa to nazi- ranje zavrlo. Odločilo je proti ministr- stvu, da tukaj izjema v § 918. obč. drž. za- kona ne velja ter da gre za denarno za- htevo, ki preide po obč. določbi § 918. obč. drž. zak. tudi na dediče, če ni nobenega drugečnega zakonitega zadržka kakor v tem primeru.

Izgubil. Gospod preglednik voznihi listkov je dne 2. februarja t. l. med žel. po- stajama Zagorje-Zidani most izgubil žel. legitimacijo glasečo se na naslov: Kukovi- čič Franc, žel. strežaj, Nabrežina, številka legitimacije je 05.559. Pošteni najditelj se vljudo prosi, da jo po pošti pošlje na zgo- raj omenjeni naslov. Eventualne stroške poravnava lastnik radevolje po pošti.

Nikakršno drastično odvajalno sred- stvo naj ne bi rabili, marveč mehko odva- jajoče, želodec krepčeče Fellerjeve rabar- barne kroglice z znamko »Elza-kroglice«. Te so v nasprotju z marsikaterimi drugi- mi drastičnimi odvajalnimi sredstvi popol- noma brez nevarnosti in nedolžne, ne dra- žijo črevesa in tudi niso za navado. Krepe pa želodec in čreva, delajo tek in jih sme- mo dajati brez skrbi tudi otrokom. 6 škat- lic pošlje franko za le 4 K 40 h lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatr (Hrvaško). Fellerjev bolečine hladeči fluid iz rastlin- skih esenc z znamko »Elzafluid« velja 12 steklenic franko le 6 kron. (iv.)

Fellerjev fluid. 12 steklenic Fellerje- vega fluida velja 6 kron, ne 4 krone, ka- kor je bilo natisnjeno v notici v šte. 64. »Delavca«.

Svetovni pregled.

Parlamenti. Ogrski državni zbor še vedno zboruje. Turška zbornica še zbo- ruje. Ruska дума bo sklicana dne 24. fe- bruarja.

Poraz Italijanov pri Tolminu. »Berli- ner Tageblatt« poroča iz avstrijskega voj- nega tiskovnega stana: Krajni napad c. in kr. čet čez dosedanje ozemlje tolminskega mostišča se je končal s porazom za Itali- jane, katere obseg je šele zdaj znan. Po- ročila italijanskega generalnega štaba v zadnjih dneh so poizkušala vzbuditi do- mnevo, kakor da bi bili Italijani pri Sv. Luciji zelo napredovali, dejansko se pa nahajajo obsežnejše postojanke v rokah naših čet, kakor ko se je pričela vojna, četudi so sodili strokovnjaki, da jih ne bo mogoče držati nasproti italijanski armadi. Danes se nahajajo Italijani pred za nje poniževalnim dejstvom, da tolminskega mostišča nasproti njim niso le držali, mar- več so ga celo razširili. V po naših četah zasedenih postojankah smo našli poleg 1100 pušk in drugega materiala 400 trupel italijanskih vojakov.

Vojne stranke obsojajo Salandrovo vlado. »Secolo« piše: Salandra je vodil vlado tako, kakor da se konča vojna po par mesecih z zavzetjem Dunaja. On si ni bil svest resničnih težkoč, zlasti ne gospo- darskih. Salandra naj napove vojno Nem- čiji in postane vendar že enkrat aktiven član četverozeve. Tedaj bo imel vojne stranke na svoji strani. — Salandra se dr- ži določenega termina za pričetek parla- mentarnega delovanja, to je dan 1. marca t. l., kar pa hudo razburja vojne stranke, ker vedo, da so v zbornici v manjšini. Re- formni socialist Raimondo zahteva takoj zborovanje vojnih strank za posvetovanja o položaju. Glede na gonjo proti sebi je Salandra rekel poslancu Beviene, da sa- mo parlament ima pravico, izreči mu ne- zaupnico in povzročiti padec kabineta, ne pa posamezne stranke in skupine ali ča- sopisi s svojimi pristaši.

Lahi izgubili dozda 750.000 mož. »Züricher Zeitung« poroča: Dosedanje iz-

gube cenijo Italijani po osem mesečni vojni na okroglo 750.000 mož; 250.000 jih je mrtvih. Te številke niso mogli nič prikri- vati, dasi ne objavljajo seznamov. Prebi- valstvo je zato zelo pobito, posebno v Ro- magni so se naveličali vojne. Uprli so se celo na dopust došli vojaki in so morali upor zadušiti z vojaško silo.

Razpoloženje v Italiji. Prebivalstvo je spoznalo žalosten položaj, v katerem se nahaja država. K temu so pripomogli v obilni meri vojaški dopusti o božičnih praznikih in novem letu. Ti vojaki so iz- javljali soglasno, da je avstrijska fronta neomajna. Razpoloženje je najobupnejše med kmetskim ljudstvom in ko so odha- jali vojaki iz Romanije in Emilije zopet na fronto, so morale oblasti poklicati čete na pomoč, da ni prišlo do uporov in demon- stracij proti vojni. Zlasti se obrača jeza italijanskega prebivalstva proti Angliji, ki je baje zahtevala Sicilijo v zastavo za svo- je predujme. Prijatelji vojne so po večini taki ljudje, ki sami ne gredo na bojišče, delajo pa imenitne kupčije in velike do- bičke. Taki ljudje, republikanci in prijate- lji Francije, hočejo tudi napoved vojne Nemčiji. — Nasproti takemu razpoloženju je ministrstvo v velikih skrbih, zato pa zboruje dan na dan, ne ve pa, kaj naj bi se sklenilo, da bi se obdržal kabinet in bi se položaj obrnil na bolje.

Nove katakombe so razkrili sedaj v Rimu in sicer blizu znanih kalistovih ka- takomb. Katakombe so bile slučajno raz- krite. Otrok, ki se je na tistem prostoru igral, se je naenkrat pogreznil v zemljo. Ko so otoka izkopali, so videli, da so pod zemljo starodavni hodniki in so hitro do- gnali, da je bilo tod starokristjansko poko- pališče. Doslej se je dognalo dvoje: da so bile te katakombe napravljene za vlada- nja rimskega cesarja Honorija leta 404. in da so v letih 537. in 538. Gotje izropali te grobe in odnesli najbrže vse dragocenosti.

Srbi in Italijani. Italijanska vlada se je zelo osmešila s svojim poizkusom, da bi priredili sejo v Rimu bivajoči srbski po- slanci. V tej seji dela srbske skupščine so napadali tako ljuto Italijo, ker je pustila Srbijo na cedilu, da je zaplenila laška cen- zura poročila v italijanskem časopisu. Kljub temu se je izvedelo, da so izbrali Nizzo za prihodnjo sejo srbske skupščine zato, da protestirajo proti Italiji. Nespor- zum med Srbijo in Italijo je torej gotova reč, četudi poizkušajo pregovoriti Pasića, naj bi prišel v Rim, ko pride tja francoski ministrski predsednik Briand.

Rudarski obrati v Srbiji v avstro-ogr- ski upravi. Kakor poročajo Belgradske novine, je uprava obrnila posebno pozor- nost na tamkaj silno zanemarijene rudni- ške obrate. Najprej si je ogledala Krupan- ski revir, ki je bil nekdanj ponos Srbije, kjer se nahajajo svinčeni, srebrni in živo- srebrni rudniki v Avalskem ozemlju. Po- tem svinčevi revir Babe, premogovni re- vir Blaska, Rudnik in rudni revir, potem še sloveči rudnik Majdanpak. V vseh okra- jih so bogati rudniki, ki se bodo sigurno izplačali. Nastalo je takoj novo življenje, povsod so nastali c. in kr. rudniki, pota se zgrade za odvažanje in nekdanje srbsko rudarstvo se zbudi v novo življenje. Že 1000 delavcev dela v jami, 1000 zunaj ja- me in okolo 100 obubožanih srbskih ru- darjev ima že zaslužek in streho. Obrato- vanje se prične čimprej tudi pri drugih rudnikih.

Uprava srbske generalne gubernije. C. in kr. srbska generalna gubernija je pod vodstvom generalnega gubernatorja fml. grofa Salisa Sevisa organizirana v šestih vojaških okrajih, in sicer: Belgrad, Šabac, Smederevo, Valjevo, Arangelovac, Gor- nji Milanovac. Mesto Belgrad tvori po- sebni poveljniku mostišča podrejeni okraj.

Kot uradno glasilo izhaja v Belgradu po- sebni naredbeni list v nemškem ter srbo- hrvatskem jeziku.

Srbi na Krfu. »Magdeburger Zeitung« poroča iz Curiha: Srbska vlada je nazna- nila uradno nevtralnimi državam, da se je zopet konstituirala srbska vlada na Krfu. Konzule in diplomatične zastopnike prosi, naj se vrnejo v stolicu srbske vlade.

Ententa gospodar na Grškem. »Rieč« poroča baje iz avtoritativnega vira: Čet- verozeve je sklenila, da bo vbodoče raz- polagala z grškim teritorijem po lastnem preudarku in da bo o svojih ukrepih grško vlado le naknadno obveščala. To pa za to, ker se vdaja baje grška vlada pasivni re- zistenci proti vsem ententnim akcijam in zavlačuje vsa pogajanja.

Bulgarija in Rumunija. Napoluradna »Nowoe Vremja« poročajo iz odličnega diplomatičnega vira, da so se zadnje dni na Balkanu izvršila važna zbližanja. Ra- doslavov in Bratianu sta imela več razgo- vorov, kar je položaj izredno pojasnilo. Bulgarsko-rumunsko razmerje je sedaj tako urejeno, da se v mnogih važnih vpra- šanjih lahko doseže popolno soglasje.

Nove trgovinske razmere po vojni. Pred sedanjo vojno je Nemčija izvažala največji del svojih industrialnih izdelkov na Francosko, na Angleško, v Rusijo in v angleške kolonije, zlasti v Kanado. Angle- ška se že zdaj pripravlja, da bi Nemčiji po vojni onemogočila izvoz v angleške kolonije in v Anglijo. Zavarovati hoče z brezobzirnimi sredstvi svojo produkcijo, svojo trgovino in svoje brodarstvo proti nemški konkurenci. V varstvo produkcije hoče izdati stroge zakone glede patentov in nemških proizvodov, in med drugim hoče določiti, da mora biti na vsakem iz- delku, vpeljanem iz Nemčije, napis »Made in Germania« (narejeno na Nemškem) in na vsakem izdelku iz naše monarhije »Ma- de in Austria-Hungary« (narejeno v Av- stro-Ogrski). Dalje hoče določiti izjemno ugodne tarife za angleške izdelke, ki se izvažajo v kolonije in v države, ki so v sedanji vojni njene zaveznice. Tudi hoče le izjemoma dovoliti, da bodo smeje nem- ške ladje prihajati v nekatere, natančno določene angleške pristane.

Žganje na Nemškem. V seji nemške- ga državnega zbora dne 14. januarja je poslanec Simon izrekel svoje ogorčenje, da je bilo v letu 1915/16. dano centrali za špirit 45.000 ton rži, da je iz nje napra- vila žganje, 45.000 ton, to je 900.000 cen- tov rži. Če bi se bila ta rž po 82% zmlela, bi se bilo dobilo 729.000 centov ržene moke in 171.000 centov otrobi. To bi se bilo izplačalo. Na Nemškem dobi vsaka oseba na teden 1200 gramov moke ali pri- merno mnogo kruha. Zgorajšnja množina moke bi bila torej zadostovala za 30.375.000 ljudi za eno tega, torej skoro za polovico vsega prebivalstva v Nemčiji. Z otrobi bi se bilo več kakor 16.000 praši- čev, težkih po 15 kilogramov, zredilo na 120 kg in bi ti prašiči dali 1.040.000 kilo- gramov masti, ki je menda tudi na Nem- škem nujnejše potrebna, kakor žganje.

Nemški zrakoplovski napad na Angli- jo. Angleški vojni urad poroča, da je bila škoda zadnjega napada Zeppelinov tale: Resno poškodovane so bile tri pivovarne, 3 železniška skladišča, 1 šupa za lokomo- tive, 1 tovarna za cevi, 1 tovarna za sve- tilke in 1 kovaška delavnica, okna in vra- ta so bila razbita pri eni municijiski tovar- ni in pri dveh železarnah, v eni tovarni za dvigala, v eni tovarni za jermena, v enem železniškem skladišču za žito ter pri nekem rudniku. Kakih 15 delavskih hiš je bilo razdejanih in mnogo manjših trgovin in hiš poškodovanih. Ubitih je bilo 26 moških, 23 žensk in 7 otrok, ranjenih 48 moških, 46 žensk in 7 otrok. Doslej je

bilo pri 29 zrakoplovskih napadih od početka vojne ubitih 133 moških, 9 žensk in 43 otrok. — »Kölnische Zeitung« pa poroča, da je bila zadeta tudi mala angleška križarka »Caroline« in da se je potopila.

Trgovska vojna Angležev. Nemčija dobiva sedaj med vojno mnogo potrebnih iz Nizozemske in iz Skandinavskih držav. Prav zaradi tega poskuša Angleška, uveljaviti popolno blokado Nemčije. Nemški listi sodijo, da ji to ne bo mogoče. Ali da je Angležem vsako sredstvo prav, da one-mogočijo dovoz v Nemčijo, so samo minoli teden nakupili za izredno ceno kakih sto nizozemskih parnikov.

Nemčija pripravlja napad na Baltiškem morju. »Journal des Debats« opozarja na gotova znamenja, ki kažejo, da nameravajo Nemci napad na Baltiško morje. Zavarovalne družbe nočejo zato lastnikom ladij obnoviti zavarovalnih pogodb. »Daily Mail« poroča iz Christianije, da je zadel švedski parnik »Sved« na štiri nemške bojne ladje v Skageragu. Tudi v kielškem vojnem pristanišču živahno delajo in dovažajo veliko čet in streliva. V Parizu se resno boje velike nemške akcije pri Rigi, da prisilijo tako ruske čete v Volinji in v Besarabiji, da se morajo umakniti.

Dosedanji vojni plen Nemčije. Kakor se poroča s pristojne strani, znaša v notranjosti Nemčije se nahajajoči vojni plen 1.429.971 ujetnikov, okoli 9700 topov, municijskih in raznih drugih vozov 7700, nad 1.300.000 pušk in 3000 strojnih pušk. Te številke pa se dejanski ne krijejo z resnico, ker je bilo mnogo ujetnikov odvedenih v avstrijsko-ogrsko vojna taborišča, mnogo nerabnih topov ostavljenih na bojišču in je mnogo porabnih topov na delu proti sovražnikom.

Poštna znamke podražijo na Nemškem. Dopisnice bodo stale v bodoče 7 pfenigov, znamke za navadna pisma 15 pfenigov. Efekt tega zvišanja bo znašal 30 do 40 milijonov mark.

Podmorski čolni v Sredozemskem morju. Iz Sofije poročajo: Nemški podmorski čolni so pričeli zopet živahno delovati v Sredozemskem morju. Zadnje dni so potopili neko veliko in močno oboroženo francosko pomožno križarko in tri angleške torpedovke.

Bojkot nemškega in avstrijskega blaga. V marcu bo v Parizu angleško-francosko-ruska trgovska in finančna konferenca, ki naj sklene skupne odredbe, da bo mogoče v teh državah bojkotirati nemško in avstrijsko blago.

Spor glede »Lusitanie« med Nemčijo in Zedinjenimi državami je domala že poravnana.

Nemški Zeppelinovec »L. 19« je ponesrečil v Izhodnem morju. Ko se je potapljaj, je plul mimo angleški ribiški parnik »King Steffen«. Posadka zrakoplova, okoli 30 moških, je prosila za pomoč, toda ribiški parnik ni prišel na pomoč, marveč je bežal. Kljub temu je znano, da je bilo 9 Nemcev rešenih, kaj je z ostalo posadko še ni znano. Mogoče pa je, da so se rešili, ker je bilo morje mirno.

Težaven položaj Angležev pri Kut-el-Amari. General Hilmer, ki vodi angleško pomožno armado proti Kut-el-Amari, zahteva novih ojačenj za obkoljeno angleško armado in za svoje lastne čete.

Poincaréjev strah. Clemenceau pripoveduje v »L'Homme Enchaîné«, da je predsednik Poincaré sporočil senatorjem, da je skorajšnji vojaški državni prevrat mogoč. Clemenceau pravi, da se tozadevno ne boji dementija.

Francoski učitelji v vojni. Izmed francoskih učiteljev jih je bilo mobiliziranih okroglo 30.000. 2000 jih je padlo, 6000 jih je ranjenih in kakih 6000 ujetih.

4000 rudarjev izprtih na Norveškem. Kakor smo že poročali, je nameravala norveška zveza rudniških posestnikov izpreti rudarje, ker so zahtevali v zmislu pogodbe nje obnovitev. Ker ni prišlo do sporazuma, so podjetniki nalepili po jamah oklice, da se je izpor pričel dne 30. januarja. V marcu se boj poostri; takrat bo prizadetih 68.000 rudarjev.

Carine prosti nemški uvoz premoga v Turčijo. Zbornica je priznala nujnost zakonskemu načrtu, s katerim se dovoli carinska prostost za dobo vojne premogu uvažanemu iz Nemčije.

Maksim Gorki aretiran. Iz Bukarešte poročajo, da je bil v Moskvi aretiran ruski pisatelj Maksim Gorki, ko je govoril na nekem predavanju o vojnem položaju. O ruskem položaju mu je policija prepovedala govoriti. Gorki je mnenja, da je gospodarsko uničenje Nemčije nemogoče in zato ne bodo nevtralne države podpirale entente. Priporočal je, da Francija in Rusija takoj skleneta mir z Nemčijo. Pri teh besedah je policija prekinila Gorkijevo predavanje. Tako pravijo poročila.

Konec sultana Abdula Aziza. Samomor turškega prestolonaslednika zbujajo spomin na strašni konec njegovega očeta sultana Abdula Aziza. Za njegovega vladanja je Turčija zašla v take razmere, da so bile demonstracije in izgrede vsakdanji dogodki. Vsled teh demonstracij je prišlo na krmilo novo ministrstvo, ki je imelo na svoji strani oficirje in duhovnike in to ministrstvo je v dogovoru z drugimi vplivnimi močmi sklenilo, odstraniti sultana. Edina težava pri tem je bila ta, da je bil zapovednik straž v sultanovi palači sultanov sin Jussuf Izzedin. Ravno tega svojega sina je bil sultan določil za svojega naslednika, dasi je po turški postavi določeno, da sledi vsakemu sultanu vedno najstarejši član rodovine in bi imeli trije sultanovi bratje prednost pred sultanovim sinom. Kako vlogo je igral Jussuf Izzedin, ki si je zdaj sam končal življenje, pri umoru svojega očeta, ni bilo nikoli pojasnjeno. Ko je bilo sklenjeno, odstraniti sultana Abdula Aziza, je šel vojni minister k zapovedniku sultanove straže, princu Jussufu Izzedinu. Tega so pozvali, naj izda svojega očeta in pomaga odstraniti vladarja. Vojni minister je princu rekel: Pomagaj, da pahnemo očeta s prestola; če tako storiš, mu rešiš življenje. Z druge strani trde, da so zarotniki obljubili Jussufu Izzedinu, da postane sam sultan, če pomaga strmoglaviti očeta. Res je pa, da se pod poveljstvom princa Jussufa Izzedina stoječa garda ni nič ustavljala, ko je ena divizija pod poveljstvom Redif paše obkolila sultanovo palačo in ko je Sulejman paša šel v palačo in do sultana ter mu naznanil, da je odstavljen. Sultan je v jezi zgrabil Sulejman pašo za vrat in ga s pestjo bil po obrazu, a v tistem trenutku so zadoneli topovi pred palačo došli vojnih ladij in sultan se je vdal, ker je spoznal, da ima vojaštvo in mornarico proti sebi. Sultana in družino so še tisto noč prepegljali v drugo palačo. Tretji dan so našli sultana mrtvega s prerezanimi žilami. Ali si je sam končal življenje, ali je bil umorjen, se pač ne bo nikoli izvedelo. Abdula Aziza najljubša žena Duneva je svojega brata Hasana pregovorila, da je vdrl v sejo ministrskega sveta in tam umoril vojnega ministra. S Hasanom so naredili kratek proces in ga obesili, sultanovo ženo Dunevo so zaprli, a umrla je že čez nekaj dni. Zdaj si je končal življenje Jussuf Izzedin, poveljnik sultanove garde pri tisti tragediji.

Wilson. — Anglija in Nemčija. Predsednik Wilson je v nekem govoru v Kansasu izjavil, da potrebuje svet žita iz Kansasa in drugih poljedelskih distriktov

Zedinjenih držav. Amerikanci imajo pravico pošiljati mirnemu prebivalstvu živila, kjer in kadar to zadovoljujejo okolnosti. Tudi imamo pravico preskrbljevati svet z bombažem, da se lahko obleče. — »Times« pravijo, da se glase te besede prav resno z ozirom na spor z Anglijo, vendar govora ni smatrati kot predhodnika krize, kakor na drugi strani senzacionalnih opazk o možnem razmerju mednarodnega položaja še ni smatrati za oznanjevalke krize z Nemčijo. — V St. Louisu je predsednik Wilson v nekem govoru izjavil, da žele Zedinjene države miru in prijateljstva z vsem svetom, kar lahko pokažejo prej z mirom kakor z vmešavanjem v vojno. Nevarnost, da bi se morale vmešavati v vojno, prihaja od zunaj. Poveljniki podmorskih čolnov delujejo po zakonih svoje države, eno samo dejanje pa lahko zaneti požar na vsem svetu. Pšenica, bombaž, manufakturno blago, ki je na morju, lahko zaneti ta požar. Amerika je ostala pri svojih prvotnih načelih in pri besedilu mednarodnih pogodb ter je vedno štela pravico, dasiravno se ji to vedno ne priznava. Onim, ki so vsled vojne prišli iz duševnega ravnotežja, hoče prezreti vse, samo če ne ogrožajo življenjskih interesov Amerike. To velja za obe strani. Ena skupina bojujočih se držav je odrezana od sveta, tako da se ni mogoče popolnoma razgovoriti. Vendar je mnenja, da je Amerika v resnici nevtralna. Svetovni mir — tudi mir Amerike, je odvisen od ostalega sveta, ne od Amerike.

Podporni sklad.

IV. izkaz.

Karl Schweiger, Ljubljana, 20 K; dr. Slanc, Novo mesto, 15 K; dr. Alojzij Kraigher, Ljubljana, 5 K; tvrdka Pogačnik, Ljubljana, 20 K; Srebrnič Andrej, črnovojnik v Pulju, 5 K; Nabrežinske delavske zadruge v Nabrežini 40 K; dr. Košenina Peter, Ljubljana, 20 K; skupaj 125 K; prej izkazanih 456 K 69 vin., skupaj torej 581 K 69 vin.

Prispevke sprejema sodružica Alojzija Štebi, Ljubljana, Franca Jožefa cesta števil. 5.

POŠKODOVANI UDJE

so za bolečine in prehlad zlasti občutljivi. Potrebno je zaradi tega že v pomirjenosti imeti vedno v hiši zanesljivo bolečine hladilno sredstvo. To je prav lahko mogoče, ker se dobi Fellerjev davno preizkušeni bolečine hladilni Fellerjev fluid iz rastlinskih esenc z znamko »Elzafluid« 12 steklenic franko kamorkoli že za 6 kron. To domače sredstvo izborna pomaga v prav mnogih slučajih pri različnih bolečinah in pri negi telesa. Njega dobrodejni vpliv je preizkusilo mnogo zdravnikov in ga javno priznalo. Tudi se to lahko dokaže z mnogo nad 100.000 zahvalnimi pismi. »Elzafluid« se naroča edino pravi pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elzatrg števil. 334 (Hrvaško). Kdor slabo prebavlja, more obenem naročiti Fellerjeve prebavo pospešujoče, mehko odvajajoče rabarbarne kroglice z znamko »Elzakroglice«. 6 škatlic velja franko le 4 K 40 h, 12 škatlic franko 8 K 40 h. Izredno na dobrem glasu so pa tudi vsi drugi Elzapreparati in se dovoljujejo tukaj še opozarjati na izborna sredstva zoper kurja očesa: Fellerjev turistovski obliž z znamko »Elza« v kartonih po 1 krono in po 2 K. Hvalijo tudi Fellerjev mentolov črtnik zoper migreno z znamko »Elza«, 1 karton 1 K. (b).

Izdajatelj Ivan Mlinar.
Odgovorni urednik Viktor Zore.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Stavbena in gostilniška zadruga

"Delavski dom v Trbovljah"

vpisana zadruga z omejeno zavezo.

Vabilo

na

Občni zbor

ki se vrši

v nedeljo, dne 20. februarja 1916 ob 4. uri popoldne v prostorih Delavskega doma.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora
2. Računsko poročilo.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Sklepanje o prebitku.
5. Volitev enega člana v načelstvo.
6. Volitev treh članov v nadzorstvo in enega namestnika.
7. Predlogi in nasveti.

Načelstvo.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica šte. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšie plakate in vabila za .. shode in veselice. ..

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd. ..

Stereotipija. Litografija.

Sodrug, sodruginja, prispevajte za Podporni sklad.

Reklamacije za „Delavca“ pošiljajte začasno na naslov Ignac Sitter, Trbovlje, „Delavski dom.“

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg šte. 4, prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Breskvar Viktor	1.—3. pop.		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Rock Emil očesne in ušesne bol.	10—12	2—3	Frančišk. ul. št. 4. pritličje
Dr. Kraigher Alojzij	1.—3. pop.		Poljanska cesta 18/I.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglednico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih, Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne.

S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopiju Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Za člane:
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvzemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Rudolf Repič, Št. Vid pri Zatični	od 9. do 11. ure	V sodnem okraju Višnjagora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastoni in franko.

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.

za častnike in
moštvo

se dobe v vsaki množini v zalogi tovarne

Peter Kozina & Ko.

Ljubljana,

Breg šte. 20.